

BWMSTR LABEL - RUIMTE VOOR DIVERSITEIT

De maatschappelijk relevantie van architectuur kan niet genegeerd worden. De uitdagingen van onze huidige samenleving doen een appel op het ontwerp van de ruimte. De prangende klimaat- en milieuthema's staan vooraan in het maatschappelijk debat. Meer dan ooit moet er samengewerkt worden met diverse anderen om deze complexe vraagstukken tot een goed eind te brengen. Tegelijkertijd wordt de samenleving gekenmerkt door **toenemende polarisatie en segregatie** tussen diverse bevolkingsgroepen en standpunten. Het kunnen omgaan met diversiteit is geen vanzelfsprekend iets, maar vormt een belangrijke randvoorwaarde in de hedendaagse samenleving.

Binnen deze maatschappelijke context kent de relatie tussen mens en ruimte een revival. Vanuit de complexe dynamiek tussen beide focust dit voorstel op **ruimte voor diversiteit**. We willen vooral de **verbindende potentie van de publieke ruimte** centraal stellen. Het betreft hier echter geen eenvoudige invullingen van 'ontmoeten'. Het (kleine) ontmoeten is meer dan het vormen van een collectieve identiteit (Soenen, 2006). Mensen kunnen immers op diverse manieren samen zijn: op basis van herkenbaarheid, homogeniteit en ambivalentie/diversiteit (Soenen, 2003). Waar architectuur voor gemeenschappen vaak focust op herkenbaarheid en homogeniteit, willen we vooral de derde categorie verkennen binnen het ruimtelijk ontwerp: het samen zijn **op basis van diversiteit en ambivalentie**. Hoe kunnen we een divers publiek accommoderen in de ruimte? Welk 'klein comfort' is er nodig om gebruik voor iedereen mogelijk te maken? Hoe kunnen we de omgang met diversiteit inschrijven in het ruimtelijk ontwerp? Waar samen? Hoe samen? Met wie samen (de gradaties in diversiteit)? Maar ook: Waar apart? Hoe apart?

Met een divers publiek wijzen we we enerzijds op verschillen in bijvoorbeeld socio-economische achtergrond, etnisch-culturele herkomst en leeftijd. Het betreft vooral die (sociologische) kenmerken waar we niet aan kunnen ontsnappen en die een impact hebben op ons leven. Anderzijds hebben we

vanuit een typische antropologische bril ook aandacht voor alledaagse interacties, m.a.w. voor de minder determinerende en grijpbare elementen binnen het menselijk gedrag.

De uitdaging in Vlaanderen op vlak van ruimte voor diversiteit stelt zich het scherpst in (rand)stedelijke gebieden, waar het grootste deel van de bevolking samenwoont en welke in de komende jaren een vernieuwing zal meemaken. In academisch en ontwerpend onderzoek, hebben 51N4E Acte en Simply Community een reeks interessante cases bekeken met een specifieke aandacht voor diversiteits- en ambivalentieprincipes zonder dat dit expliciet benoemd of verdiept werd. In de steden Antwerpen, Brugge, Genk en Gent verfijnden we een specifieke **methodologie die ruimtelijk ontwerp en antropologische analyse verweeft**. De contexten waren divers - een voormalig rangeerstation (Spoor Oost), een dorp in de haven (Zeebrugge), een scholencampus (Bret Genk) en een wijk in transformatie (Moscou-Vogelhoek) – en gaven zo een goede snede van de Vlaamse randstad. Simply Community verzamelde

fijnmazige data over het divers publiek en ontwikkelde samen met 51N4E Acte een reeks 'stedelijke interieurs', die aanzet zijn voor projecten in de publieke ruimte. We kijken hier naar alle soorten ruimten in de publieke sfeer: van de koffie-kiosk in het buurtpark tot de broodjesbar op een steenweg; van het drinkkraantje tot een uitkijktoren; van de tram tot de parking.

Via het BWMSTR-label willen we de kern van dit 'fijn gewoven' interdisciplinair onderzoek delen met het breder veld. De stedelijk interieur tekeningen zullen hierin centraal staan, als een voorbeeld van nieuwe media in architectuur waarin antropologische data en ruimtelijk ontwerp samen komen. Enerzijds willen we de plekken waarop we onderzoek deden terug bezoeken en in gesprek gaan met de bewoners, organisaties en projectleiders die betrokken waren in de studies. Anderzijds willen we type ontwerp-opgaven voor een publiek domein scherpstellen waarin ruimte is voor verschillende gradaties in diversiteit. Deze kunnen gebruikt worden voor toekomstige bestekken en realisaties.

De 'stedelijk interieur' tekening vertaalt diverse elementen uit antropologisch veldwerk in een wijk samen in één toekomstbeeld voor de publieke ruimte. Hierboven de tekening 'Industriële verblijf in Moscou' in de wijk Moscou-Vogelhoek.